

ZAMONAVIY TA'LIMDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING PSIXOLOGIK-PEDAGOGIK AHAMIYATI

Tilloyev Ulug' Umarovich

Buxoro pedagogika instituti xarbiy ta'lim fakulteti umum qo'shin sikl o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy ta'lim tizimida axborot texnologiyalarining tutgan o'rni, ularning pedagogik va psixologik ahamiyati tahlil qilinadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarning bilish faoliyatini faollashtirish, mustaqil ta'lim ko'nikmalarini shakllantirish hamda o'qitishning interaktiv usullarini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Shuningdek, maqolada axborot texnologiyalarining o'quvchilarning psixologik rivojlanishi, motivatsiyasi, ijodiy fikrlashi va kommunikativ kompetensiyalarini shakllantirishdagi o'rni yoritilgan.

Kalit so'zlar: Axborot texnologiyalari, ta'lim, pedagogika, psixologiya, innovatsion ta'lim, raqamli ta'lim, motivatsiya, interaktiv metodlar, elektron ta'lim.

Mavzuning maqsadi: Bugungi kunda dunyo miqyosida ta'lim tizimida raqamli texnologiyalardan foydalanish keng rivojlanmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal sur'atlarda taraqqiy etishi ta'lim jarayonini tashkil etishning yangi shakllari va usullarini vujudga keltirmoqda. Zamonaviy jamiyatda raqamli kompetensiyalarga ega bo'lgan mutaxassislarni tayyorlash ta'lim muassasalarining asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi. Axborot texnologiyalari ta'lim oluvchilarning bilimlarni tez va samarali o'zlashtirishiga, mustaqil izlanishlar olib borishiga hamda axborot bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ularning psixologik rivojlanishi, tafakkuri va ijodiy salohiyatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shuning uchun zamonaviy ta'limda axborot texnologiyalarining psixologik-pedagogik ahamiyatini o'rganish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Mavzuning dolzarbligi: Zamonaviy ta'lim jarayonida axborot texnologiyalarining pedagogik va psixologik ahamiyatini tahlil qilish, ularning o'quvchilar bilimini oshirish, motivatsiyasini kuchaytirish va shaxsiy rivojlanishiga ta'sirini aniqlashdan iborat.

Asosiy qism: XXI asr axborot texnologiyalari asri sifatida e'tirof etilmoqda. Bugungi kunda ta'lim tizimida kompyuter texnologiyalari, internet tarmoqlari, elektron

darsliklar, virtual laboratoriyalar, masofaviy ta'lim platformalari va sun'iy intellekt elementlaridan keng foydalanilmoqda. Bunday texnologiyalar o'qitish jarayonining sifati va samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Ta'lim jarayonida axborot texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarning o'quv faoliyatiga bo'lgan qiziqishini oshiradi, mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi hamda bilimlarni individual tarzda egallash imkoniyatlarini kengaytiradi. Shu bilan birga, o'qituvchilarning pedagogik faoliyatini takomillashtirish va ta'lim mazmunini zamonaviy talablar asosida tashkil etishga yordam beradi. Axborot texnologiyalari ta'limning mazmuni, shakli va metodlarini tubdan o'zgartirmoqda. Elektron ta'lim resurslari, multimedia vositalari, videodarslar va interaktiv platformalar o'quvchilarning ta'lim jarayonidagi faolligini oshiradi. Vizual va audio materiallardan foydalanish axborotni tezroq qabul qilish va uzoq muddat eslab qolishga yordam beradi.

Pedagogik nuqtai nazardan axborot texnologiyalari ta'limning individuallashtirilishini ta'minlaydi. Har bir o'quvchi o'z qobiliyati va tayyorgarlik darajasiga mos ravishda bilim olish imkoniyatiga ega bo'ladi. Elektron platformalar orqali topshiriqlarni bajarish, test sinovlaridan o'tish va natijalarni baholash jarayoni avtomatlashtiriladi. Psixologik jihatdan axborot texnologiyalari o'quvchilarning bilish jarayonlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Xususan, diqqat, xotira, tafakkur va tasavvur kabi psixik jarayonlar faol rivojlanadi. Interaktiv ta'lim vositalari o'quvchilarda o'qishga nisbatan motivatsiyani oshiradi va bilim olish jarayonini qiziqarli tashkil etadi. Axborot texnologiyalari yordamida masofaviy ta'limni tashkil etish imkoniyatlari ham kengaydi. Bu esa geografik jihatdan uzoq hududlarda yashovchi o'quvchilarning sifatli ta'lim olishiga sharoit yaratmoqda. Shuningdek, pandemiya davrida masofaviy ta'limning ahamiyati yanada yaqqol namoyon bo'ldi. Bundan tashqari, zamonaviy texnologiyalar o'quvchilarda ijodiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Internet tarmog'i orqali ilmiy manbalarni izlash, loyihalar yaratish va taqdimotlar tayyorlash ularning mustaqil ta'lim olish kompetensiyasini shakllantiradi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, axborot texnologiyalaridan foydalanilgan darslarda o'quvchilarning bilimlarni o'zlashtirish darajasi an'anaviy darslarga nisbatan yuqoriroq bo'ladi. O'quvchilarning fanlarga bo'lgan qiziqishi ortadi, mustaqil ta'lim olish ko'nikmalari rivojlanadi va o'quv jarayonidagi faolligi oshadi. Shuningdek, axborot texnologiyalaridan foydalanish natijasida o'quvchilarning axborot bilan ishlash madaniyati, kommunikativ kompetensiyasi va ijodiy fikrlash qobiliyatlari rivojlanadi.

Ta'lim sifati va samaradorligi sezilarli darajada yaxshilanadi. Axborot texnologiyalarining ta'limdagi imkoniyatlari juda keng bo'lsa-da, ulardan samarali foydalanish uchun pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish zarur. Shuningdek, o'quvchilarda internetdan oqilona foydalanish madaniyatini shakllantirish ham muhim vazifalardan biridir. Texnologiyalarning haddan tashqari qo'llanilishi ayrim hollarda o'quvchilarning ijtimoiy faolligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli an'anaviy va raqamli ta'lim metodlarini uyg'unlashtirish eng maqbul yondashuv hisoblanadi.

Xulosa: Zamonaviy ta'lim tizimida axborot texnologiyalari o'quv jarayonining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ular ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini kuchaytirish, mustaqil ta'lim ko'nikmalarini rivojlantirish hamda pedagogik jarayonni takomillashtirishga xizmat qiladi. Axborot texnologiyalari nafaqat pedagogik, balki psixologik jihatdan ham muhim ahamiyatga ega bo'lib, o'quvchilarning tafakkuri, ijodiy qobiliyatlari, motivatsiyasi va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantiradi. Shu bois ta'lim tizimida zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish va ulardan samarali foydalanish bugungi kunning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ishmuhammedov R. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent.
2. Tolipov O'., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent.
3. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiyalar.
4. Sayidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar.
5. Klarin M.V. Innovatsion ta'lim texnologiyalari.
6. Robert I.V. Zamonaviy axborot texnologiyalari va ta'lim.
7. Polat E.S. Masofaviy ta'lim nazariyasi va metodikasi.
8. UNESCO. Information and Communication Technologies in Education.
9. OECD. Digital Education Outlook.
10. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.